

NARRATIVA

Hermann Hesse, *L'últim estiu de Klingsor*. Traducció d'Anna Soler Horta. EDICIONS 62. Barcelona, 2005.

L'argúcia narrativa que impulsa i realça aquesta notable novel·la breu de Hermann Hesse té a veure amb una manera de fer que ha esdevingut usual en el cinema, però prové de la literatura, consistent a començar el relat informant el lector que el protagonista no només ha mort, sinó que ha deixat uns quants enigmes oberts sobre la seva vida que ens interessin tant o més que el misteri del desenllaç. El precedent narratiu emblemàtic és *La mort d'Ivan Ilixt*, de Tolstoi, però les similituds no van més enllà d'això perquè la història de Hesse és sobre un pintor malenconiós, més o menys expressionista, imbuït d'una vitalitat radiant i sotmès d'instint per una insondable sintonia decadent, un pintor que creu que la civilització occidental està a punt d'esfondrar-se sota els seus peus cansats.

La capacitat de Hesse per ultrapassar la inversió clàssica del desenllaç i d'una trama més o menys policíaca no només prové de la relativa inexistència d'una trama, més enllà de l'encadenament d'unes quantes trobades i separacions entre alguns integrants de la bohèmia liberal de després de la Primera Guerra Mundial, fantasiosos homes ebri que passen plegats l'esto-

EL NOVEL·LISTA ALEMANY HERMANN HESSE

na menjant pa, i bevent vi, mentre divaguen sobre la vida i sobre l'art, sinó de la manera en què evita l'anècdota final a través d'un capítol en què el pintor fa el seu autoretrat, el

qual permet plantejar temes com ara la pluralitat de les interpretacions posteriors sobre les obres -totes les quals, si es descompten les impossibles, capturen fragments significa-

tius de l'objecte i s'aproximen a una remota veritat última-; i la tendència a les mitificacions llegendàries sobre la vida dissipada dels artistes, suïcidis i follies incloses, com a clixé cultural imposat i com a resposta a l'estranyesa de les seves vides desconegudes.

UN HOME APASSIONAT

Klingsor és el prototip d'home apassionat que considera que tot és igualment valuós si s'hi posa la màxima intensitat de què es disposa, fins i tot allò que es tendeix a considerar baix o immoral: "No rebutgis cap sentiment per petit o per indigno! Són tots bons, molt bons, fins i tot l'odi, l'enveja, la gelosia i la crueltat". En una carta a un amic reconeix que el seu art està subordinat a la representació de coses reals i a les convencions existents, si bé hi mescla les oscil·lacions dels propis sentiments: viu la vida artística amb violència encesa, mira la natura de la vella Europa com si fos el tròpic i s'impregna amb tots els tons de la calor i la xafogor més angunioses; el món, indescriptiblement divers, el reclama i el requereix i no només fa que busqui robar-ne petites parts, sinó que, per continuar existint, persevera a preservar amb colors tot el que és existent sense poder evitar que entre la tirada a la beguda, i les caigudes

cada vegada més profundes d'estats d'ànim, agafi un aire cada cop més moribund.

La malenconia i l'alcoholisme són els seus punts vitals de contacte amb el seu poeta preferit, Li Bo, a qui considera el mestre de la pena i la resignació del món, però alhora de les rialles davant de la pena i la resignació del món. En això Hesse aprofita sovint les narracions per encabir-hi la seva dèria literària, filosòfica i artística per l'anomenat Orient, una tendència oberta i activa dins de les lletres alemanyes des de Goethe i alguns dels romàntics; i així fa aparèixer un astròleg armeni que és una barreja de mag i de pensador oriental que no només fa de contrapunt a l'obsessió per la mort i a l'amor als ocasions del protagonista, sinó que recita la recepta de la naturalesa il·lusòria de la realitat a través de la indistinció entre el de dalt i el de baix. I el millor és que tot queda inserit amb lleugeresa dins de la història, com si darrere no hi haguessin complicacions conceptuals o espais abstrusos, en una manera de fer que acostia Hesse al gran públic i el diferencia d'autors coetanis com ara Thomas Mann, la qual cosa el converteix, de retruc, en un dels novel·listes de llengua alemanya més llegits i reconeguts del segle XX entre públics de totes les edats.

Ser adolescent espagueti als Estats Units

LLUÍS-ANTON BAULENAS

NARRATIVA

John Fante, *Un año pésimo*. Traducció d'Antonio Prometeo Moya. ANAGRAMA. Barcelona, 2005.

John Fante, com gairebé tothom sap, ha passat de ser un desconegut a ser un escriptor dels denominats de culte. Té poca obra, ja que va dedicar una bona part de la seva vida a treballar per a Hollywood fent guions de pel·lícules. I entre guió i guió, va redactar aquesta novel·la curta, que té les mateixes virtuts i els mateixos inconvenients que les altres. O les mateixes virtuts i els mateixos inconvenients de les grans novel·les: et sap greu que s'acabi perquè ets conscient que et trobes davant d'una proposta narrativa de les potents. I, a més, et fa ràbia perquè, a diferència d'altres grans novel·listes, et deixa el regust de la manca d'ambició. O de la redacció massa ràpida. *Un año pésimo* (1985), igual que *La*

hermandad de la ira (també publicada per Anagrama l'any passat) ens submergeix en el món de l'emigració italiana als Estats Units a principis del segle XX i, sobretot, en la problemàtica de la segona i de la tercera generació, la dels fills i els néts, plens de dubtes sobre la seva adscripció cultural.

La majoria de relats de Fante són d'extracció autobiogràfica. El protagonista és el seu *alter ego*. Fante, com tants altres escriptors nord-americans, poua en l'experiència pròpia per escriure les seves històries i, de passada, explicar la història dels Estats Units.

FER-SER RIC AMB EL BEISBOL

Un año pésimo ens explica la història d'un adolescent que, com tants d'altres italoamericans, somia a fer-se ric gràcies al beisbol. Tothom li diu que té un braç esquerre fenomenal per fer llançaments i ell s'ho creu i el mima, li parla gairebé com si tingués vida pròpia. L'afany de

projectar-se en la societat americana topa amb la presència real de la misèria familiar, dels somnis enfonsats de les generacions més velles, que van fer el llarg viatge des d'Itàlia per trobar-se amb el no-res. Els retrats de la cultura italiana supervivent, amb iaia que només parla en italià inclosa, són magnífics. I també ho és el somni americà de l'adolescent, que el porta a intentar robar la formigonera de son pare, paleta en atur, per tal de poder comprar el bitllet d'autobús que l'ha de dur a la ciutat on fan les proves d'un equip professional.

Crònica de la supervivència, val molt la pena llegir *Un año pésimo*, en què ens trobarem amb la figura de l'adolescent irat empenyat amb la vida, però disposat a barallar-s'hi.

No cal dir que en una novel·la tan concentrada com aquesta també hi trobem les característiques més importants de la narrativa de Fante, en estat gairebé sòlid: la contundència narrativa, amb retrats directes i

fins i tot políticament incorrectes de les diferències de classe de la societat nord-americana, al costat de l'ús constant de la ironia. Diuen que, a part de Bukowski, un altre dels escriptors que van fixar-se en Fante per construir la pròpia veu narrativa va ser Raymond Carver. No ens estranya. Llegint *Un año pésimo* intuïm el que Carver

n'hauria arribat a fer amb més paciència i dedicació: un relat genial, no pas una novel·la curta. Però en fi, això no deixen de ser conjectures de lector empenyat perquè hauria volgut que aquella història que li estaven oferint durés més, els personatges evolucionessin més. En resum, compartir molt més temps amb ells. Ben mirat, a què més podria aspirar, qui es dedica a escriure?

EL NARRADOR I GUIONISTA NORD-AMERICÀ JOHN FANTE